

Afzender: Lievense Milieu B.V. / Postbus 422 / 8901 BE Leeuwarden

N.V. Nederlandse Gasunie
T.a.v. de heer J. van Leerdam
Postbus 19
9700 MA GRONINGEN

Lievense Milieu B.V.

Correspondentieadres
Postbus 422
8901 BE Leeuwarden

Bezoekadres
Orionweg 28
8938 AH Leeuwarden

Telefoon
+31 (0)88 91 020 00

E-mail
info@Lievense.com

Website
Lievense.com

IBAN
NL63ABNA0570208009

KvK nummer
30152124

BTW nummer
NL. 8075.03.368.B.01

Datum	Uw kenmerk	Contactpersoon
29 oktober 2020	I.013717.01	Mevrouw ing. A.J.M. Heddes
Onderwerp	Ons kenmerk	Telefoon
Natuurtoets	SOL012218FF	088 - 910 2254
Emmtec te Emmen	Status	E-mail
	Definitief (versie 2)	AHeddes@Lievense.com

Geachte heer Van Leerdam,

Hierbij ontvangt u de, in het kader van de geplande aanleg van een H-gasleiding en een waterstofleiding tussen de S-628 (ontzwavelingsfabriek Emmen) en de S-1048 (Industry en Businesspark Emmtec) te Emmen, uitgevoerde natuurtoets.

Indien u hierover nog vragen en/of opmerkingen heeft, kunt u contact opnemen met ondergetekende (tel. 088 - 910 22 54 of via mail AHeddes@Lievense.com).

Met vriendelijke groet
Lievense Milieu B.V.

Mevrouw ing. A.J.M. Heddes
Projectmanager

Bijlage(n)

- Natuurtoets Emmtec te Emmen

NATUURTOETS BESCHERMDE NATUUR

Nieuwbouw H-gasleiding en waterstofleiding tussen
S-628 en S-4720 te Emmen

Toetsing aan de Nederlandse natuurwetgeving

Actualisatie 2020

In opdracht van: Lieveuse Milieu B.V.

Opgesteld door: R. Felix & D. Heijkers
Projectnr. Natuurbalans: 19-202
Projectnr. Lieveuse: SOL008557
Datum: 29 oktober 2020

Rapporttitel	
Natuurtoets beschermde natuur. Nieuwbouw H-gasleiding en waterstofleiding tussen S-628 en S-4720 te Emmen. Toetsing aan de Nederlandse natuurwetgeving. Actualisatie 2020	
Getekend voor akkoord	
Naam en functie van vertegenwoordigingsbevoegde	G. Hoogerwerf directeur-grotaandeelhouder
Handtekening	
Datum	29 oktober 2020

Colofon

© 2020 Natuurbalans - Limes Divergens BV / Lievense Milieu B.V.

Tekst en samenstelling: R. Felix, D. Heijkers

Eindverantwoordelijk: Drs. G. Hoogerwerf

Projectnummer Natuurbalans: 19-202

Projectnummer Lievense: SOL008557

In opdracht van: Lievense Milieu B.V.

Wijze van citeren: Felix, R. & D. Heijkers 2020. Natuurtoets beschermde natuur. Nieuwbouw H-gasleiding en waterstofleiding tussen S-628 en S-4720 te Emmen. Toetsing aan de Nederlandse natuurwetgeving. Actualisatie 2020. Projectnummer 19-202. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

Niets uit dit rapport mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Natuurbalans - Limes Divergens BV noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Natuurbalans - Limes Divergens BV is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbalans - Limes Divergens BV. De opdrachtgever vrijwaart Natuurbalans - Limes Divergens BV voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Natuurbalans - Limes Divergens BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Natuurbalans - Limes Divergens BV is gecertificeerd door EBN Certification en voldoet aan de eisen gesteld in de norm ISO 9001:2015.

INHOUD

1	INLEIDING.....	5
2	BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP	7
2.1	Ingreeplocatie en onderzoeksgebied	7
2.2	Werkzaamheden en toekomstig gebruik	8
3	ONDERZOEKSMETHODE.....	9
3.1	Bronnenonderzoek.....	9
3.2	Veldonderzoek	9
3.3	Opzet natuurtoets.....	9
4	TOETSING WET NATUURBESCHERMING: ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING.....	11
4.1	Soortenlijst beschermde soorten Wnb	11
4.2	Vaatplanten en mossen	12
4.3	Vleermuizen	12
4.4	Grondgebonden zoogdieren	13
4.5	Broedvogels.....	14
4.6	Reptielen	16
4.7	Amfibieën	16
4.8	Vissen	17
4.9	Ongewervelden	17
5	TOETSING WET NATUURBESCHERMING: ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	18
6	BEOORDELING NATUURNETWERK NEDERLAND: NEE-TENZIJ TOETS.....	19
7	CONCLUSIES	20
7.1	Consequenties natuurwetgeving	20
7.2	Vervolgonderzoek	20
7.3	Mitigerende maatregelen	21
7.4	Aanbevelingen	21
7.5	Samenvatting	22
7.6	Bronnen.....	22

1 INLEIDING

Aanleiding

N.V. Nederlandse Gasunie is bezig met een aantal studieprojecten in het kader van de ombouw van de industrie in Nederland van laagcalorisch naar hoogcalorisch gas. Een van deze studieprojecten betreft de nieuwbouw van een H-gasleiding en waterstofleiding vanaf de ontzwavelingsfabriek (S-628) tot aan de Enka gasturbine (S-4720), te Emmen.

In 2019 is een natuurtoets uitgevoerd naar de effecten van de voorgenomen werkzaamheden op natuurwaarden die beschermd zijn krachtens de Wet natuurbescherming (Felix, 2019). Vanwege wijziging van het leidingtracé en van de werkwijze is een actualisatie van deze natuurtoets gewenst.

Op verzoek van Lievense Milieu B.V. heeft Natuurbalans - Limes Divergens een update gemaakt van de natuurtoets uit 2019.

Doelstelling

De natuurtoets heeft als doel om vooraf vast te stellen of de werkzaamheden impact kunnen hebben op beschermde soorten of gebieden zoals die zijn geformuleerd in de Wnb of in de beleidsregels voor het NNN. Het onderzoek voldoet aan de eisen voor ecologisch onderzoek, zoals vastgelegd in de Gasunie Technische Standaard OSK-12-N (versie 2, 23-11-2018).

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft ligging en begrenzing van de ingreeplocatie en gaat in op de voorgenomen ingreep. In hoofdstuk 3 volgen opzet en uitvoering van het voorliggende onderzoek. In hoofdstuk 4 en 5 wordt de voorgenomen ingreep getoetst aan de Wet natuurbescherming voor respectievelijk soortenbescherming en gebiedsbescherming. In hoofdstuk 6 worden de effecten op het NNN beoordeeld. In hoofdstuk 7 worden de belangrijkste conclusies op een rij gezet.

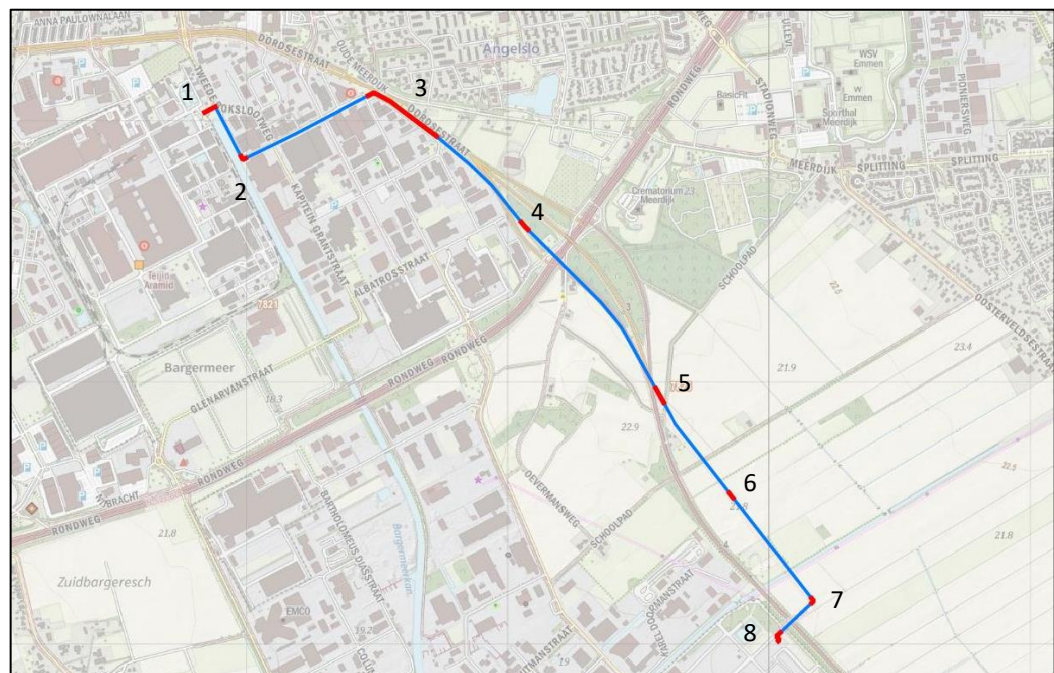
2 BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP

2.1 INGREEPLOCATIE EN ONDERZOEKSGBIED

De ingreep heeft betrekking op de aanleg van een nieuwe gasleiding en waterstofleiding bij Emmen. Beide leidingen worden parallel aan elkaar met een tussenruimte van 5 meter aangelegd. De lengte bedraagt ongeveer 3,6 kilometer (Figuur 1).

Het tracé ten noordwesten van de rondweg/N391 loopt parallel aan de Dordsestraat/N862 in de bebouwde kom van Emmen. De werkstrook grenst hier in het zuiden aan een bedrijventerrein, in het noorden aan een woonwijk. De werkstrook ligt in de zuidelijke berm van laatstgenoemde weg, die voor het grootste deel begroeid is met een korte grasvegetatie/gazon. Verspreid staan enkele bomen, of zijn uitgebreidere bosschages aanwezig. De leiding kruist de afrit van de N862, waarna een naaldbosje wordt gekruist dat ingeklemd ligt tussen enkele provinciale wegen en afritten.

Ten zuidoosten van de rondweg/N391 loopt het tracé parallel aan de N862, de voortzetting van de Dordsestraat. In het eerste deel ligt het tracé in de berm van de oprit van de N862, parallel aan een droge sloot. Vervolgens kruist het tracé de N862. Het tracé loopt vervolgens door een landbouwgebied met uitgestrekte akkers, waar af en toe een kleinere sloot wordt gekruist. Hier en der liggen wat overhoekjes en bosjes. In het uiterste zuidoosten kruist het tracé het Bargerkanaal en wederom de N862, waarna het tracé eindigt op de N.A.M. locatie.

Figuur 1: Ligging van het leidingtracé in de gemeente Emmen (Dr). De blauwe lijn duidt op tracédelen die worden aangelegd door middel van een gestuurde boring (HDD). Op deze trajecten vindt geen grondverzet plaats. De rode lijnen duiden op tracédelen die worden aangelegd in open ontgraving of waar in- en uittrede punten van de HDD zijn gepland. Op deze trajecten vindt wel grondverzet plaats.

2.2 WERKZAAMHEDEN EN TOEKOMSTIG GEBRUIK

De leidingen worden voor het grootste deel aangelegd door middel van een gestuurde boring (HDD), zoals te zien in figuur 1. Op die trajecten vindt geen grondverzet plaats, maar kan wel sprake zijn van tijdelijke rijbanen of uitlegstroken. Rond de in- en uittredepunten van de HDD worden werkterreinen ingericht waar wel grondverzet plaatsvindt.

Leidingaanleg in open ontgraving vindt slechts op enkele korte trajecten plaats.

De planning voor uitvoering van de werkzaamheden is nog niet bekend.

3 ONDERZOEKSMETHODE

3.1 BRONNENONDERZOEK

Voor het onderzoek zijn archiefgegevens verzameld van beschermde planten en dieren in de omgeving van de ingreeplocatie. Hiervoor is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Deze databank bevat waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren in Nederland. De NDFF-aanvraag is gedaan op 3 maart 2020 en bevat alle waarnemingen van beschermde soorten uit de afgelopen 10 jaar uit een gebied van twee kilometer rondom het ruimtebeslag van de ingreeplocatie.

3.2 VELDONDERZOEK

Op 12 maart 2019 en 18 maart 2020 is de ingreeplocatie door een ecooloog van Natuurbalans - Limes Divergens bezocht. In 2019 zijn alle beoordelingen vanaf de openbare weg uitgevoerd. In 2020 is ook de beboste locatie direct ten noorden van de Rondweg N391 bezocht.

Op basis van de aanwezige biotopen en kennis over ecologie en landelijke verspreiding van beschermde soorten is bepaald of het voorkomen van beschermde soorten op de ingreeplocatie en binnen de invloedssfeer daarvan verwacht kan worden. Daarnaast is bepaald of nader onderzoek noodzakelijk is.

3.3 OPZET NATUURTOETS

Toetsing aan de Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming

Door middel van een effectanalyse wordt onderzocht of de voorgenomen ingreep leidt tot negatieve effecten op beschermde soorten. Daarbij wordt in de Wnb onderscheid gemaakt in drie beschermingsregimes:

- 1) Soorten Vogelrichtlijn (§ 3.1 Wnb): alle van nature in Nederland in het wild levende vogels.
- 2) Soorten Habitatrichtlijn (§ 3.2 Wnb): alle soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage I en II van het Verdrag van Bern en bijlage II van het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- 3) Andere soorten (§ 3.3 Wnb): alle soorten die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden met uitzondering van vrijstellingen.

Indien uit de effectanalyse blijkt dat er een kans is op overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb zijn vervolgstappen nodig:

- a) Treffen van maatregelen om negatieve effecten te voorkomen.
- b) Werken volgens een goedgekeurde gedragscode.
- c) Aanvragen van een ontheffing van de Wnb.

a. Treffen van maatregelen

Door het treffen van maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen, verminderd of hersteld. Daarbij kan het gaan om mitigerende maatregelen (voorkomen of verminderen van effecten of herstel op de locatie van handeling) of om compenserende maatregelen (herstel of verbetering op een andere locatie).

b. Werken volgens goedgekeurde gedragscode

Handelingen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting leiden niet tot overtreding van verbodsbepalingen uit artikel 3.1, 3.5 en 3.10 indien deze handelingen aantoonbaar worden uitgevoerd conform een goedgekeurde gedragscode. In dat geval is geen ontheffing nodig.

c. Ontheffing Wnb ten aanzien van beschermde soorten

Kan overtreding van verbodsbepalingen - ondanks voorgaande stappen - niet geheel worden voorkomen en geldt er geen vrijstelling, dan is ontheffing van de verbodsbepalingen nodig. Een ontheffing kan uitsluitend worden verleend onder de volgende voorwaarden:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing.
2. Er is sprake van een wettelijk belang.
3. Er is geen verslechtering/afbreuk van de staat van instandhouding van beschermde soorten.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming: onderdeel gebiedsbescherming

Door middel van een voortoets wordt bepaald of er voor de voorgenomen ingreep een vergunningplicht geldt ex artikel 2.7 van de Wnb. In de voortoets worden de volgende vragen beantwoord:

1. Ligt een Natura 2000-gebied binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep?
2. Wat zijn de mogelijke negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in kwestie?
3. Kan de ingreep, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied:
  - a. de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied verslechteren?
  - b. een (significant) verstorend effect hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen?

Uiteindelijk wordt in voorliggende natuurtoets een antwoord gegeven op de vraag of er een kans is op een significant effect, en of er dus een passende beoordeling dient te worden uitgevoerd. In dat geval dient voor uitvoering van de ingreep een vergunning aangevraagd te worden. Indien mitigerende of compenserende maatregelen nodig zijn om schade te verzachten of te compenseren, houdt dat per definitie in dat er een kans is op significant negatieve effecten.

Beoordeling Natuurnetwerk Nederland

Bij ingrepen in de NNN geldt de 'nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in beginsel niet toegestaan zijn als daardoor de wezenlijke kenmerken of waarden van een gebied binnen de NNN significant wordt aangetast. De ingreep kan alleen plaatsvinden als er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In dat geval dienen de negatieve effecten gemitigeerd worden.

Voor het bepalen van de effecten op het NNN worden de volgende stappen doorlopen:

1. Vindt de voorgenomen ingreep plaats binnen de begrenzing van het NNN?
2. Is er een kans op significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN?
3. Zo ja, zijn er maatregelen mogelijk om negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden te voorkomen.

4 TOETSING WET NATUURBESCHERMING: ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

4.1 SOORTENLIJST BESCHERMDE SOORTEN WNB

Een overzicht van beschermde soorten die voorkomen in een straal van twee kilometer rondom de ingreeplocatie is weergegeven in Tabel 1. Gegevens zijn afkomstig uit de NDFF. Van de vogels zijn alleen de soorten met een jaarrond beschermd nest opgenomen uit de categorieën 1 t/m 4. Van de nationaal beschermde plant- en diersoorten (categorie A in de tabel) zijn alleen de soorten weergegeven die niet zijn vrijgesteld door het bevoegd gezag (RVO).

Aanwezigheid van de in Tabel 1 weergegeven soorten in het ingrepegebied of binnen de invloedsfeer daarvan kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Op basis van de hoeveelheid gegevens uit het onderzoeksgebied opgenomen in de NDFF kan worden afgeleid dat het onderzoeksgebied niet tot nauwelijks onderzocht is op natuurwaarden. De gegevens in de NDFF geven een onvolledig beeld van de in potentie aanwezige beschermde soorten. Het ontbreken van waarnemingen van verschillende soortgroepen in de NDFF betekent niet automatisch dat deze soortgroepen niet in het ingrepegebied kunnen voorkomen.

Tabel 1. Overzicht van streng beschermde soorten in de omgeving van de ingreeplocatie. De gegevens zijn afkomstig uit waarnemingsarchieven (NDFF van laatste 10 jaar binnen 2 km van de ingreep). Van de nationaal beschermde soorten (A) zijn alleen de soorten opgenomen waarvoor geen vrijstelling geldt; van de vogels zijn alleen soorten opgenomen met jaarrond beschermde nestplaatsen.

WNB: Soort is opgenomen in de Wet natuurbescherming (VR = Vogelrichtlijn, HR = Habitatrichtlijn, A = Andere beschermde soort).

RL: Soort is opgenomen op de Rode lijst (GE=gevoelig, KW=kwetsbaar, BE=bedreigd, EB=ernstig bedreigd, VN=verdwenen).

Jaar: Laatste jaar van waarneming.

Records: Aantal records in de NDFF binnen een zone van 2 km rond de ingreep.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	WNB	RL	Jaar	Record
Vaatplanten					
Kartuizer anjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>	B	BE	2019	1
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>	B	EB	2013	1
Wilde ridderspoor	<i>Consolida regalis</i>	B	EB	2013	1
Vleermuizen					
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	HR		2019	3
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	HR	KW	2011	1
Overige zoogdieren					
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	A		2018	35
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>	A	GE	2016	1
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	A		2015	7
Vogels met jaarrond nest					
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	VR		2012	1
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	VR		2013	2
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	VR		2010	1
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	VR	GE	2019	29
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>	VR		2019	81

Reptielen				
Geen beschermde soorten				
Amfibieën				
Geen beschermde soorten				
Vissen				
Geen beschermde soorten				
Dagvlinders				
Grote weerschijnvlinder	<i>Apatura iris</i>	A	2018	4

4.2 VAATPLANTEN EN MOSSEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Uit de wijdere omgeving van de ingreeplocatie zijn enkele archiefwaarnemingen bekend van krachtens de Wnb beschermde plantensoorten. Het gaat om waarnemingen van Kartouizer anjer, kluwenklokje en wilde ridderspoor. Deze zijn alle drie eenmalig waargenomen in de bebouwde kom van Emmen, op ruim een kilometer afstand van het leidingtracé. De locaties waar werkzaamheden plaatsvinden liggen op locaties met intensieve landbouw, in dicht bos of in intensief beheerde bermen en grasvelden. Deze locaties zijn ongeschikt als groeiplaats voor genoemde soorten. Mede vanwege het schaarse voorkomen in de omgeving worden op de werklocaties geen beschermde planten verwacht.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van beschermde planten- en mossensoorten worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor beschermde planten- en mossensoorten is daarmee niet aan de orde. Vervolgonderzoek is niet nodig.

4.3 VLEERMUIZEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

In het waarnemingenarchief van de NDFF zijn in de bufferzone van twee kilometer rondom de ingreeplocatie in de periode van de afgelopen tien jaar slechts vier waarnemingen van vleermuizen opgenomen. In alle gevallen ging het om foeragerende dieren. Er zijn geen gegevens beschikbaar over de aanwezigheid van verblijfplaatsen. Op basis van de hoeveelheid vleermuiswaarnemingen in het onderzoeksgebied in de NDFF kan gesteld worden dat het onderzoeksgebied niet tot nauwelijks op deze soortgroep is onderzocht.

Tijdens het veldbezoek is gelet op aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen. Deze zijn niet aangetroffen op de werklocaties. Gebouwen zijn daar niet aanwezig, terwijl aanwezige bomen ongeschikt zijn vanwege een beperkte omvang en/of het ontbreken van holten of scheuren. Aanwezigheid van verblijfplaatsen kan daarmee worden uitgesloten. Wel kunnen bosranden of laanbomen functioneren als vliegroute of foerageergebied.

Negatieve effecten van de ingreep

Kap van bomen is beperkt tot een locatie in het bos (figuur 1, locatie 4). Bosranden en laanbomen rond het leidingtracé blijven intact, waardoor aantasting van vliegroutes niet aan de orde is. Wel kan uitvoering van de werkzaamheden leiden tot verstoring van foeragerende

vleermuizen. Om deze effecten te voorkomen, dienen de volgende maatregelen getroffen te worden:

- Werkzaamheden vinden hoofdzakelijk overdag plaats tussen een half uur na zonsopkomst en een half uur voor zonsondergang.
- Het gebruik van bouwverlichting dient zoveel mogelijk vermeden te worden. Als dat niet geheel te voorkomen is, dient gebruik gemaakt te worden van amberkleurige LED verlichting en deze dient niet uit te stralen in mogelijke leefgebieden van vleermuizen (bomen, bosranden, etc.).

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vleermuizen worden niet overtreden, mits voorgestelde mitigerende maatregelen worden getroffen. Een ontheffing van de Wnb voor vleermuizen is daarmee niet aan de orde. Vervolgonderzoek is niet nodig.

4.4 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

In het waarnemingenarchief van de NDFF zijn in de bufferzone van twee kilometer rondom de ingreeplocatie in de periode van de afgelopen tien jaar drie beschermde zoogdiersoorten waargenomen: eekhoorn, grote bosmuis en steenmarter.

Met name eekhoorn komt veelvuldig rond het ingrepeengebied voor. Van de steenmarter zijn enkele verkeerslachtoffers gevonden. Grote bosmuis komt voor in aaneengesloten bossen, bosranden en houtwallen. In de NDFF is één waarneming van deze soort opgenomen.

Het voorkomen van deze soorten in het ingrepeengebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. Mogelijk komen eekhoorn en steenmarter voor in de bosschage die gelegen is binnen het ingrepeengebied (figuur 1, locatie 4). Mogelijk maakt de ingreeplocatie onderdeel uit van het foerageergebied van deze soorten. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen.

Aanwezigheid van grote bosmuis kan worden uitgesloten. Deze soort heeft een voorkeur voor oude open eiken- en beukenbossen, met een uitgebreide struiklaag en weinig ondergroei. De ingreeplocatie ligt in grove dennenbos met nauwelijks ondergroei (zie Foto 1).

De overige ingreeplocaties zijn ongeschikt als leefgebied voor deze soorten, vanwege het te intensieve (landbouw)beheer en het ontbreken van dekking of potentiële verblijfplaatsen.

Afgezien van de soorten in de NDFF zijn ook andere beschermde zoogdieren bekend uit de regio, zoals das, waterspitsmuis en boomarter. Voor deze soorten geldt dat de ingreeplocaties geen essentieel onderdeel uitmaken van het leefgebied. Verblijfplaatsen of essentiële foerageergebieden zijn niet aangetroffen tijdens de veldbezoeken.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van zoogdieren worden niet overtreden, mits voorgestelde mitigerende maatregelen worden getroffen. Een ontheffing van de Wnb voor zoogdieren is daarmee niet aan de orde. Vervolgonderzoek is niet nodig.

Foto 1. Zicht op de ingreeplocatie in het bos, net ten noorden van de kruising met rondweg N391.

4.5 BROEDVOGELS

Wettelijke status

Bij uitvoering van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels, dat globaal loopt van maart tot en met juli. Tijdens het broedseizoen vallen namelijk bewoonde nesten onder de reikwijdte van artikel 3.1 van de Wnb en zijn daardoor beschermd.

Een nest is de plek die vogels vervaardigen om de eieren uit te broeden en de jongen te verzorgen. Voor een verdere aanscherping van het begrip 'nest' wordt onderscheid gemaakt tussen broedseizoen en niet-broedseizoen.

Nesten jaarrond beschermd

Van een aantal vogels is het nest jaarrond beschermd, dus ook buiten het broedseizoen. Zo vallen de nesten van roofvogels, uilen (met uitzondering van bosuil), gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, ooievaar en roek het hele jaar onder de definitie van 'voortplantingsplaats of rustplaats' in art. 3.1 van de Wnb¹. Deze nesten zijn, voor zover niet permanent verlaten, jaarrond beschermd.

---

¹ De voormalige lijst van soorten met een jaarrond beschermd nest blijft vooralsnog onveranderd, met uitzondering van provincie Limburg, die een andere lijst heeft opgenomen in haar beleidsregels.

Nesten beschermd tijdens broedseizoen

Nesten van de overige vogelsoorten vallen buiten het broedseizoen niet onder de definitie van 'nesten, rustplaatsen of voortplantingsplaatsen' zoals benoemd in artikel 3.1 van de Wnb. Ze worden namelijk het daaropvolgende broedseizoen niet weer in gebruik genomen en zijn buiten het broedseizoen niet van belang voor de instandhouding van de soort.

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

In NDFF zijn waarnemingen opgenomen van buizerd, gierzwaluw, havik, huismus en sperwer. Deze soorten zijn waargenomen in de wijde omgeving van het ingrepengebied. Er zijn geen waarnemingen bekend van deze soorten binnen het ingrepengebied.

Tijdens de veldbezoeken in 2019 en 2020 is de aanwezigheid van nesten van roofvogels en roek binnen het ingrepengebied onderzocht. Op de werklocaties zijn deze niet gevonden. Wel is in een bosgebiedje nabij het leidingtracé (figuur 1, locatie 4) een groot nest aanwezig in een grove den. Tijdens het veldbezoek was het nest leeg, maar het is mogelijk dat het in een later stadium als broedplaats gaat functioneren. De boom met het nest staat op circa 30 m afstand van het leidingtracé (zie Figuur 2). De RD coördinaten zijn 259084/532621.

Aanwezigheid van de gebouwbewonende soorten huismus en gierzwaluw kan op voorhand worden uitgesloten aangezien gebouwen niet aanwezig zijn op de ingreeplocaties.

Potentieel geschikte broedlocaties voor overige vogelsoorten zijn eveneens op diverse ingreeplocaties aanwezig, voornamelijk ter plaatse van bomen of overhoekjes.

Figuur 2. Locatieaanduiding van de aanwezigheid van een groot nest, dat mogelijk jaarrond beschermd is.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Gedurende het broedseizoen kan het uitvoeren van werkzaamheden (rooien van bomen en struiken, het uitvoeren van werkzaamheden in extensief grasland of ruigte) leiden tot beschadiging van nesten van broedende vogels (Wnb art. 3.1, lid 2).

Daarnaast is er kans op verstoring van een jaarrond beschermd nest, aangezien dit aanwezig is op korte afstand (ca. 30 m) van de voorgenomen ingreep.

Voorkómen van negatieve effecten

Om negatieve effecten ten aanzien van broedvogels te voorkomen, dienen de volgende maatregelen getroffen te worden:

- De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van aanwezige broedvogels. Dat loopt globaal van maart t/m juli, maar in het kader van de Wnb wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Als het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen te werken kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om de ingreeplocatie voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te maken voor vogels om er te broeden. Dat kan door binnen de begrenzing van het werkterrein (werkputten, grond- en materiaalopslag, parkeerplaatsen, etc.) bomen en struiken te rooien en overige vegetaties kort te houden. Dergelijke maatregelen dienen uitsluitend voor het voorkómen van vestiging, niet voor het bestrijden van al aanwezige broedgevallen. Op deze wijze wordt voorkomen dat broedvogels gaan broeden op het werkterrein, waarna werkzaamheden ook in het broedseizoen kunnen plaatsvinden.
- De werkzaamheden in het bos ten noorden van rondweg N391 (zie figuur 2) dienen te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen om verstoring van algemene broedvogels te vermijden én om verstoring van een mogelijk bewoond jaarrond beschermd nest te voorkomen.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vogels worden niet overtreden, mits de voorgestelde mitigerende maatregelen worden getroffen. Een ontheffing van de Wnb voor vogels is daarmee niet aan de orde. Vervolgonderzoek is niet noodzakelijk.

4.6 REPTIELEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Uit de directe omgeving van de ingreeplocatie zijn geen archiefwaarnemingen bekend van reptielen. Mede op basis van het ontbreken van geschikte reptielbiotopen, zoals heide, heischrale graslanden of goed ontwikkelde bosranden, kan worden aangenomen dat beschermde reptielen niet op de ingreeplocatie voorkomen.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van reptielen worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor reptielen is daarmee niet aan de orde. Vervolgonderzoek is niet nodig.

4.7 AMFIBIEËN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Uit de directe omgeving van de ingreeplocatie zijn geen archiefwaarnemingen bekend van krachtens de Wnb beschermde amfibiesoorten. Mede op basis van het ontbreken van potentieel geschikte voortplantingswateren is aanwezigheid van beschermde amfibieën op een van de ingreeplocaties uitgesloten.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van amfibieën worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor amfibieën is daarmee niet aan de orde. Vervolgonderzoek is niet nodig.

4.8 VISSEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Uit de directe omgeving van de ingreeplocatie zijn geen archiefwaarnemingen bekend van krachtens de Wnb beschermde vissoorten. Mede op basis van het ontbreken van open water is aanwezigheid van beschermde vissen op een van de ingreeplocaties uitgesloten.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vissen worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor vissen is daarmee niet aan de orde. Vervolgonderzoek is niet nodig.

4.9 ONGEWERVELDEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Van beschermde dagvlinders, libellen of overige ongewervelden zijn geen populaties bekend op de ingreeplocatie en deze worden er ook niet verwacht. Grote weerschijnvlinder is incidenteel waargenomen in de wijde omgeving, maar van populaties van deze soort op de ingreeplocaties is geen sprake. Geschikt habitat van de soort bestaat uit oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen. Deze komen niet voor op de ingreeplocaties.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van ongewervelden worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor ongewervelden is daarmee niet aan de orde. Vervolgonderzoek is niet nodig.

---

5 TOETSING WET NATUURBESCHERMING: ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

De ingreeplocatie ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Bargerveen ligt op acht kilometer afstand van de ingreeplocatie. Om effecten van stikstofuitstoot (NO_x) en -depositie op stikstofgevoelige habitats te bepalen dient een aërius-calculatie te worden uitgevoerd. Overige effecten van de ingreep op het Natura 2000-gebied Bargerveen zijn op voorhand volledig uitgesloten.

6 BEOORDELING NATUURNETWERK NEDERLAND: NEE-TENZIJ TOETS

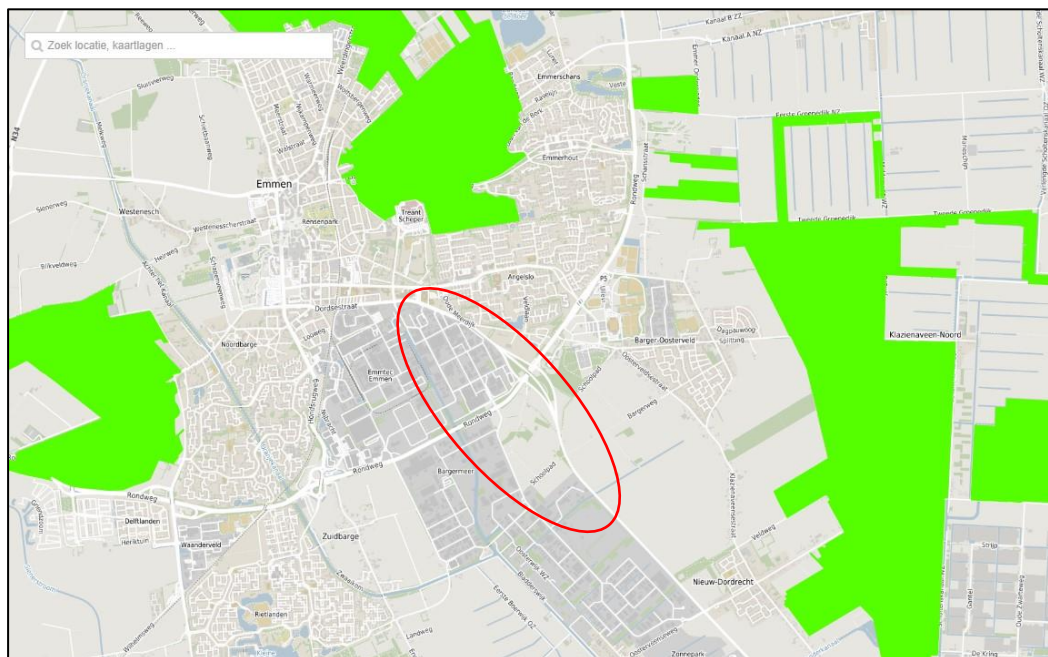
Nee-tenzij toets

Voor het bepalen van de effecten op het NNN wordt een zogenaamde nee-tenzij toets uitgevoerd, waarbij de volgende stappen worden doorlopen:

1. Vindt de voorgenomen ingreep plaats binnen de begrenzing van het NNN?
2. Is er een kans op significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN?
3. Zo ja, zijn er maatregelen mogelijk om negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden te voorkomen.

Begrenzing ingreepgebied

De ingreeplocaties liggen ruim buiten de begrenzing van het NNN. In figuur 3 is de begrenzing van het NNN rond het ingreepgebied weergegeven. De minimale onderlinge afstand bedraagt minstens een kilometer.

Figuur 3: Ligging van het ingreepgebied, aangeduid met een rode ovaal, ten opzichte van de begrenzing van het NNN (bron: <https://geo.drenthe.nl/geoportaal/src/?lang=nl&topic=ehs>).

Significante effecten

Uitgaande van de aard en omvang van de ingreep, in combinatie met de ruime afstand tot de begrenzing van het NNN (> 1 km), zijn significante effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden op voorhand uitgesloten. Er zijn geen maatregelen nodig om negatieve effecten op het NNN te voorkomen.

---

7 CONCLUSIES

7.1 CONSEQUENTIES NATUURWETGEVING

Wet natuurbescherming – onderdeel soortenbescherming

- Het verspreidingsbeeld van beschermde soorten op de ingreeplocatie en binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep is voor de meeste soorten voldoende actueel en volledig om (negatieve) effecten van de ingreep te kunnen beoordelen.
- Binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep kunnen vleermuizen voorkomen. Verder dient gedurende het broedseizoen rekening gehouden te worden met broedende vogels. Daarbij gaat het zowel om algemene soorten als soorten met een jaarrond beschermd nest.
- Negatieve effecten kunnen grotendeels worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen voorafgaand of tijdens de werkzaamheden. Deze zijn opgenomen in de volgende paragraaf.
- Indien de voorgestelde mitigerende maatregelen worden uitgevoerd, wordt overtreding van verbodsbepalingen uit artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb voorkomen.

Wet natuurbescherming – onderdeel gebiedsbescherming

- Er ligt geen Natura 2000-gebied binnen de grenzen van de voorgenomen ingreep. Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Bargerveen lijken op voorhand nihil, maar dienen bepaald te worden middels een Aerius-calculatie.

Natuurnetwerk Nederland

- De ingreeplocatie ligt geheel buiten de begrenzing van het NNN. Er is geen kans op significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

7.2 VERVOLGONDERZOEK

Het verspreidingsbeeld van jaarrond beschermde nesten is niet compleet. Vervolgonderzoek kan nodig zijn indien de werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd, zodat (negatieve) effecten van de ingreep kunnen worden beoordeeld en eventuele mitigerende maatregelen kunnen worden aangegeven.

Het verspreidingsbeeld van overige streng beschermde soorten op de ingreeplocaties en binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingrepen is voldoende actueel en volledig om (negatieve) effecten van de ingreep te kunnen beoordelen. Vervolgonderzoek is voor die soorten niet nodig.

Met behulp van het rekeninstrument AERIUS dient te worden berekend wat de effecten van de ingreep zijn op stikstofgevoelige leefgebieden van soorten die zijn aangewezen voor Natura 2000-gebied Bargerveen.

7.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

Vleermuizen (tegengaan verstoring foeragerende vleermuizen)

- Werkzaamheden vinden hoofdzakelijk overdag plaats tussen een half uur na zonsopkomst en een half uur voor zonsondergang.
- Het gebruik van bouwverlichting dient zoveel mogelijk vermeden te worden. Als dat niet geheel te voorkomen is, dient gebruik gemaakt te worden van amberkleurige LED verlichting en deze dient niet uit te stralen in mogelijke leefgebieden van vleermuizen (bomen, bosranden, etc.).

Broedvogels

- De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van aanwezige broedvogels. Dat loopt globaal van maart t/m juli, maar in het kader van de Wnb wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Als het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen te werken kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om de ingreeplocatie voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te maken voor vogels om er te broeden. Dat kan door binnen de begrenzing van het werkterrein (werkputten, grond- en materiaalopslag, parkeerplaatsen, etc.) bomen en struiken te rooien en overige vegetaties kort te houden. Dergelijke maatregelen dienen uitsluitend voor het voorkómen van vestiging, niet voor het bestrijden van al aanwezige broedgevallen. Op deze wijze wordt voorkomen dat broedvogels gaan broeden op het werkterrein, waarna werkzaamheden ook in het broedseizoen kunnen plaatsvinden.
- De werkzaamheden in het bos ten noorden van rondweg N391 (figuur 1, locatie 4) dienen te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen om verstoring van algemene broedvogels te vermijden én om verstoring van een mogelijk bewoond jaarrond beschermd nest te voorkomen.

7.4 AANBEVELINGEN

Om de voorgestelde mitigerende maatregelen te borgen kunnen deze worden opgenomen in het werkplan. Uitvoering van de mitigerende maatregelen is nodig om overtreding van de Wnb te voorkomen.

7.5 SAMENVATTING

In onderstaande tabel is een samenvatting gegeven van de resultaten van de natuurtoets. De kleuren geven aan of specifiek aandacht besteed moet worden aan de aanwezige natuurwaarden.

GROEN	geen problemen: de werkzaamheden kunnen zonder meer worden uitgevoerd.
ORANJE	mitigerende maatregelen: de werkzaamheden zijn gebonden aan een periode of wijze van uitvoer.
ROOD	vervolgonderzoek: bekende gegevens zijn onvoldoende actueel of volledig voor toetsing.
PAARS	onthefing: voor uitvoering van de werkzaamheden is een ontheffing/vergunning nodig.

NATUURWAARDEN	NEGATIEVE EFFECTEN ALS GEVOLG VAN DE INGREEP	MITIGERENDE MAATREGELEN	ONTHEFFING NODIG?
WNB: SOORTENBESCHERMING			
Vleermuizen	Kans op verstoring bij gebruik van bouwverlichting	Speciale verlichting toepassen indien relevant en deze afwenden van potentieel leefgebied	Nee
Vogels	Verstoring in broedseizoen	Werken buiten broedseizoen voor vogels (dat loopt van maart t/m juli), of mitigerende maatregelen treffen vóór aanvang broedseizoen	Nee
Jaarrond beschermde nesten	Verstoring in broedseizoen	Werken buiten het broedseizoen in het bosgebied ten noorden van de N391 (figuur 2)	Nee
WNB: GEBIEDSBESCHERMING			
Locatie ligt nabij een Natura 2000-gebied	Kans op stikstofdepositie -> AERIUS calculatie	Nader te bepalen	Nader te bepalen
NATUURNETWERK NEDERLAND			
Locatie ligt buiten NNN, geen externe werking	Geen	Geen	Nee

7.6 BRONNEN

- Nationale Databank Flora en Fauna, gegevensaanvraag 3 maart 2020.
- Provinciale Omgevingsverordening 2018, Provincie Drenthe.
- Geoportaal Provincie Drenthe (<https://geo.drenthe.nl/geoportaal/src/?lang=nl&topic=ehs>)
- Felix, R.P.W.H., 2019. Natuurtoets beschermde natuur. Nieuwbouw DN200 HTL-leiding tussen S-628 en S-4720 te Emmen. Toetsing aan de Nederlandse natuurwetgeving. Projectnummer 19-052. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.